

Οδηγός ΚΟΑ

για την εφαρμογή
μέτρων προστασίας
και ευημερίας όλων
των συμμετέχοντων
στον αθλητισμό

(Με έμφαση σε νεαρούς/ες
αθλητές/ριες και παιδιά)

Παροχή
κατευθυντήριων
γραμμών

Προώθηση &
Ενθάρρυνση

Κοινή Φιλοσοφία

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκοπός του Οδηγού	4
Οι πέντε (5) αρχές που διέπουν τα οκτώ (8) μέτρα για την προστασία και ευημερία στον χώρο του αθλητισμού	5
Τα οκτώ (8) μέτρα	6
Αναλυτικά τα οκτώ (8) βήματα	7
1. Δήλωση πρόθεσης για την ευημερία στον αθλητισμό	7
2. Διαδικασίες χειρισμού περιστατικών, ανησυχιών και αναφορών	7
3. Στήριξη και καθοδήγηση	7
4. Εκπαίδευση και επιμόρφωση	8
5. Κώδικες δεοντολογίας και ηθικής συμπεριφοράς	8
6. Διαδικασίες πρόσληψης	8
7. Διαμόρφωση συνεργασιών	9
8. Αξιολόγηση – Παρακολούθηση	9

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I

Χρήσιμοι ορισμοί, περιγραφές	8
Ευημερία αθλητών/ριών (Athlete Welfare)	8
Ευημερία παιδιών - αθλητών/ριών	8
Παιδί	8
Έμφυλη Βία	8
Μορφές κακοποίησης και παρενόχλησης στον αθλητισμό	8
Σωματική κακοποίηση	11
Ψυχολογική κακοποίηση	11
Σεξουαλική παρενόχληση	11
Σεξουαλική κακοποίηση	11
Παραμέληση	11

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Υπηρεσίες Στήριξης	12
--------------------	----

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ III

Ενημερωτικό κείμενο για αξιοποίηση από ομοσπονδίες	14
Ποιο είναι το πρόβλημα που εντοπίζεται στον αθλητικό χώρο;	14
Γιατί η έμφυλη βία, παρενόχληση και κακοποίηση συμβαίνει στον αθλητισμό;	15
Με ποιο τρόπο η υφιστάμενη αθλητική κουλτούρα/νοοτροπία μπορεί να συμβάλει στη εκδήλωση βίας;	16
Χρήσιμες πηγές - Βιβλιογραφία	18-19

Χαιρετισμός

του Προέδρου του ΚΟΑ

Η ασφάλεια και η ευημερία των αθλητών είναι υψίστης σημασίας για τον Κυπριακό Οργανισμό Αθλητισμού καθώς και για ολόκληρη την αθλητική οικογένεια. Αποτελεί άλλωστε, αδιαμφισβήτητο γεγονός ότι ο αθλητισμός είναι ένας μικρόκοσμος της κοινωνίας μας, με αποτέλεσμα πολλές φορές να επαναλαμβάνονται διάφορα κοινωνικά κακώς έχοντα και στον αθλητικό χώρο.

Η προστασία των παιδιών στον αθλητισμό είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τα παιδιά να απολαμβάνουν τον αθλητισμό ως χόμπι και να αναπτύσσονται ως αθλητές και αθλήτριες. Όλα τα παιδιά ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας, φυλής, αναπηρίας, θρησκείας ή πολιτισμού, έχουν το θεμελιώδες δικαίωμα να συμμετέχουν στον αθλητισμό σε ένα δίκαιο, ασφαλές και αξιοπρεπές περιβάλλον.

Πρωτίστως είναι οι αθλητικοί οργανισμοί που έχουν την ευθύνη για τη λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της προστασίας των αθλημάτων και όλων των ανθρώπων που αποτελούν κομμάτι του αθλητικού στερεώματος, από τον ερασιτεχνικό αθλητισμό μέχρι τον αγωνιστικό.

Αντιλαμβανόμενοι τον βασικό ρόλο του ΚΟΑ στη χάραξη στρατηγικής πολιτικής, για την εξασφάλιση δομής που θα αποσκοπεί στην προστασία των παιδιών και όλων των συμμετεχόντων στον αθλητισμό, προχωρήσαμε μέσω της Επιτροπής του ΚΟΑ «Ισότητα των Φύλων στον Αθλητισμό» στη διαμόρφωση του παρόντος Οδηγού, προς τις Ομοσπονδίες και Σωματεία, για την εφαρμογή μέτρων που θα στοχεύουν στην προστασία και ευημερία των αθλητών/τριών στον χώρο του αθλητισμού. Ο συγκεκριμένος Οδηγός περιλαμβάνει καθοδηγητικές γραμμές καθώς και ένα σύνολο οκτώ (8) βασικών μέτρων/βημάτων, τα οποία μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή από τις Ομοσπονδίες για διασφάλιση της ευημερίας όλων των συμμετεχόντων στον αθλητισμό, ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας, φυλής, σεξουαλικού προσανατολισμού, αναπηρίας, θρησκείας και κουλτούρας.

Καλώ τις Αθλητικές μας Ομοσπονδίες, να υιοθετήσουν τον Οδηγό με την αμέριστη υποστήριξη του ΚΟΑ, καθώς χρειάζεται η συμβολή ολόκληρης της αθλητικής κοινότητας για να επιτευχθεί ένα ασφαλές και ευχάριστο αθλητικό περιβάλλον.

Είμαι πεπεισμένος ότι η προστασία των αθλητών από οποιαδήποτε μορφή παρενόχλησης, βίας και κακοποίησης στον αθλητισμό, πρέπει να αποτελεί κοινό μας μέλημα. Τέτοιου είδους συμπεριφορές δεν έχουν καμία θέση ούτε στον αθλητισμό ούτε στην κοινωνία.

Δείχνοντας αλληλεγγύη, μπορούμε μαζί να βοηθήσουμε στη δημιουργία ενός καλύτερου και ασφαλέστερου κόσμου για όλους μας.

Ανδρέας Τ. Μιχαηλίδης
Πρόεδρος ΚΟΑ

Καθωσόρισμα

της Γενικής Διευθύντριας του ΚΟΑ

Ο αθλητισμός αποτελεί αναμφίβολα μέσο ενδο-προσωπικής και διαπροσωπικής ανάπτυξης και ενδυνάμωσης για παιδιά και νέους. Ως εκ τούτου, τα προσωπικά βιώματα των συμμετεχόντων στον αθλητισμό διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στη θετική ή αρνητική ανάπτυξη των νέων μας.

Τα τελευταία χρόνια, ερευνητικές μελέτες έχουν δείξει ότι αθλήτριες και αθλητές μπορεί να βιώσουν στον αθλητικό χώρο διάφορες μορφές βίας όπως ψυχολογική, σωματική, σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση καθώς και παραμέληση. Τέτοιου είδους πράξεις προκαλούν σοβαρούς και ανεπανόρθωτους τριγμούς στα θεμέλια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και των αξιών που διέπουν τον αθλητισμό.

Συνολικά, τέτοιες εμπειρίες σχετίζονται με ανεπιθύμητες, ενοχλητικές, καταχρηστικές, προσβλητικές ή/και καταναγκαστικές πράξεις και μπορούν να οδηγήσουν σε καταστροφικές συνέπειες για το ίδιο το άτομο, οδηγώντας το σε πρόωρη εγκατάλειψη του αθλητισμού, σε ψυχοκοινωνικά και κοινωνικά προβλήματα, καθώς και σε αρνητικές συνέπειες για το ίδιο το άθλημα και τις Αθλητικές Ομοσπονδίες και Σωματεία.

Ο ΚΟΑ αναγνώρισε την επιτακτική ανάγκη λήψης μέτρων και προχώρησε στην υλοποίηση του Οδηγού μέσω του οποίου τίθενται σε εφαρμογή συστάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και Διεθνών Αθλητικών Οργανισμών που αφορούν στην ευημερία των αθλητών και αθλητριών καθώς και των συμμετεχόντων στον αθλητισμό. Ο Οδηγός αποτελεί τον βασικό πυλώνα γύρω από τον οποίο θα διαμορφωθούν διάφορες στρατηγικές και εκπαιδευτικές δράσεις που έχουν στόχο τη δημιουργία συνθηκών για εξάλειψη τέτοιων κινδύνων στον αθλητισμό, στηρίζοντας έμπρακτα τις Αθλητικές Ομοσπονδίες και Σωματεία, προσφέροντας τους την απαιτούμενη στήριξη, υποδομή και γνώση.

Ο συγκεκριμένος οδηγός περιλαμβάνει καθοδηγητικές γραμμές καθώς και ένα σύνολο οκτώ (8) βασικών μέτρων τα οποία μπορούν να τεθούν σε εφαρμογή από τις ομοσπονδίες για να καταρτίσουν το δικό τους πλάνο δράσης με στόχο την ευημερία όλων των συμμετεχόντων στον αθλητισμό.

Καλούμε κάθε Αθλητική Ομοσπονδία και Σωματείο να προχωρήσει στην εφαρμογή των οκτώ (8) βασικών μέτρων για προστασία και ευημερία των αθλητριών και αθλητών της, μέσω της ετοιμασίας και εφαρμογής Σχεδίου Δράσης για το δικό τους άθλημα και διαβεβαιώνουμε ότι μέσω των απαραίτητων συνεργασιών όλοι μαζί, θα μπορέσουμε να διασφαλίσουμε ένα ασφαλές και ευχάριστο αθλητικό περιβάλλον, μέσω του οποίου θα παρέχονται τα απαραίτητα εχέγγυα για έναν υγιεινό τρόπο ζωής αλλά και για μεγάλες αθλητικές επιτυχίες.

Δρ. Μαίρη Χαραλάμπους - Παπαμιλιτιάδη
Γενική Διευθύντρια ΚΟΑ

Εισαγωγή

Ο αθλητισμός αποτελεί ένα μέσο ενδοπροσωπικής και διαπροσωπικής ανάπτυξης και ενδυνάμωσης για παιδιά και ενήλικες καθώς η συμμετοχή σε αυτόν καλλιεργεί τη σωματική, κοινωνική και ψυχοσυναισθηματική υγεία. Κάθε άτομο, ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας, εθνικής καταγωγής, σεξουαλικού προσανατολισμού, αναπηρίας, θρησκείας και κουλτούρας έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στον αθλητισμό, σε ένα περιβάλλον που να είναι δίκαιο, αξιοπρεπές και ασφαλές, καθώς και ευνοϊκό για τη μέγιστη απόδοση στο προτιμώμενο άθλημα.

Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια, ερευνητικές μελέτες έχουν αναδείξει ότι άτομα, στην πλειοψηφία τους αθλητές και αθλήτριες, μπορούν να βιώσουν αρνητικές εμπειρίες όπως: ψυχολογική, σωματική, σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση καθώς και παραμέληση. Στο σύνολό τους τέτοιες εμπειρίες συνδέονται με συμπεριφορές ανεπιθύμητες, ενοχλητικές, υβριστικές, προσβλητικές και/ή αναγκαστικές και μπορούν να επιφέρουν αρνητικές συνέπειες τόσο για το ίδιο το άτομο, οδηγώντας στην πρόωρη εγκατάλειψη του αθλητισμού, σε ψυχοσυναισθηματικά και κοινωνικά προβλήματα, όσο και σε αρνητικές συνέπειες στο ίδιο το αθλητικό σωματείο/ ομοσπονδία.

Σκοπός του οδηγού

- **Η παροχή κατευθυντήριων γραμμών στις ομοσπονδίες για υλοποίηση μέτρων προστασίας και ευημερίας**
- **Η πρόωθηση και ενθάρρυνση των ομοσπονδιών για υιοθέτηση των μέτρων**
- **Η υιοθέτηση κοινής φιλοσοφίας αναφορικά με την εφαρμογή της θέσης/πολιτικής του ΚΟΑ όσον αφορά την προστασία και ευημερία των αθλητών/ριών**

5

Οι πέντε (5) αρχές

που διέπουν τα οκτώ (8) μέτρα για την προστασία και ευημερία στον χώρο του αθλητισμού

- 1 **Επαγγελματισμός με Σεβασμό στην Έννοια του Εθελοντισμού**
- 2 **Εφαρμογή Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού**
- 3 **Ασφάλεια, Σεβασμός και Υπευθυνότητα**
- 4 **Αναγνώριση του Αθλητισμού ως χώρου Κοινωνικοποίησης και Ψυχοσυναισθηματικής Ανάπτυξης και ως Μέσου Ανάπτυξης Θετικών Εμπειριών**
- 5 **Δίκαιο Παιχνίδι, Δικαιοσύνη**

8

Τα οκτώ (8) μέτρα

Τα οκτώ (8) μέτρα για την προστασία και ευημερία στον χώρο του αθλητισμού είναι εναρμονισμένα με τα διεθνή καταστατικά ανθρώπινων δικαιωμάτων και ακολουθούν σχετικές διεθνείς και ευρωπαϊκές συστάσεις, εισηγήσεις και καλές πρακτικές που υιοθετούνται από αθλητικούς οργανισμούς. Τα οκτώ (8) μέτρα μπορούν σταδιακά να εφαρμοστούν με την πιο κάτω σειρά/βήματα:

Πίνακας 1

Βήμα 1^ο

Δήλωση πρόθεσης που καταδεικνύει τη δέσμευση για προαγωγή της ευημερίας στον αθλητισμό

Βήμα 2^ο

Διαδικασίες χειρισμού περιστατικών/ανησυχιών/αναφορών

Βήμα 3^ο

Μηχανισμοί στήριξης και καθοδήγησης

Βήμα 4^ο

Εκπαίδευση και επιμόρφωση

Βήμα 5^ο

Κώδικες ηθικής και δεοντολογίας

Βήμα 6^ο

Διαδικασίες επιλογής και πρόσληψης επαγγελματιών και εθελοντών

Βήμα 7^ο

Διαμόρφωση συνεργασιών

Βήμα 8^ο

Μηχανισμοί αξιολόγησης

Αναλυτικά τα οκτώ (8) μέτρα

1 Δήλωση πρόθεσης για την ευημερία στον αθλητισμό

Να είναι σαφής και εύκολα κατανοητή, να διατυπώνονται ορισμοί (Παράρτημα Ι) να κοινοποιείται ευρέως μέσω ανακοινώσεων και της εκπαίδευσης/επιμόρφωσης, να εγκρίνεται από το αρμόδιο διοικητικό όργανο (π.χ. διοικητικό συμβούλιο ή εκτελεστική επιτροπή) και να ενσωματώνεται στο καταστατικό ή/και τους κανονισμούς της ομοσπονδίας. Να ισχύει για όλους τους εμπλεκόμενους, στον εν λόγω αθλητικό φορέα, και να προηγείται διαβούλευσης με τους αθλητές/ριες καθώς θα έχει ανθρωποκεντρικό και παιδοκεντρικό χαρακτήρα.

2 Διαδικασίες χειρισμού περιστατικών, ανησυχιών και αναφορών

Οι αθλητικές ομοσπονδίες και σωματεία να εντάξουν σχετικούς κανονισμούς στα δικά τους καταστατικά, που να αναφέρονται στα θέματα της πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας στον αθλητισμό. Ξεχωριστή αναφορά χρειάζεται να γίνεται στη σεξουαλική κακοποίηση κατά των παιδιών για σκοπούς διασφάλισης εφαρμογής της Νομοθεσίας του 2014 (βλ. www.foni.org.cy). Στις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει ποινικό αδίκημα που καλύπτεται από τη νομοθεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας (π.χ. εκφοβισμός -bullying) και όπου κάποιο άτομο εμπλέκεται σε περιστατικά τα οποία απαγορεύονται με βάση το καταστατικό της κάθε αθλητικής ομοσπονδίας (συμπεριφορές που δε συνάδουν με το αθλητικό πνεύμα και το δίκαιο παιχνίδι) τότε η εκάστοτε Δικαστική Επιτροπή να έχει τη δικαιοδοσία για τις οποιοσδήποτε πειθαρχικές κυρώσεις που θα επιβληθούν (ο ΚΟΑ ενδέχεται να παρέχει κατευθυντήριες γραμμές ως προς το πειθαρχικό επίπεδο και τις ανάλογες κυρώσεις). Όλοι οι αθλητικοί φορείς, διαμέσου του ΚΟΑ, θα πρέπει να έχουν ένα σύστημα/πρωτόκολλο για την περίπτωση αναφοράς περιστατικού σεξουαλικής κακοποίησης κατά των παιδιών και άλλων μορφών βίας (Παράρτημα ΙΙ, σημείο 5). Για παράδειγμα στις περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης κατά των παιδιών και σεξουαλικής παρενόχλησης κατά ενηλίκων οι διαδικασίες καταγγελιών και παραπόνων να είναι εναρμονισμένες με τις σχετικές πρόνοιες των νόμων και να είναι γνωστές και ξεκάθαρες σε όλους. Οι αθλητές/ριες, όπως και τα υπόλοιπα μέλη κάθε ομοσπονδίας θα πρέπει να γνωρίζουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους, πού και πώς να αναφέρουν ή καταγγείλουν ένα περιστατικό και τα κανάλια επικοινωνίας/υπηρεσίες στήριξης. Ειδική τηλεφωνική γραμμή βοήθειας αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για αξιοποίηση (Παράρτημα ΙΙ, σημείο 1).

3 Στήριξη και καθοδήγηση

Κάθε αθλητικός φορέας να έχει τουλάχιστον ένα άτομο υπεύθυνο για θέματα ευημερίας (λειτουργός ευημερίας - welfare personnel) ο/η οποίος/α θα καθοδηγεί οποιοδήποτε άτομο, ενήλικα ή παιδί, σε σχέση με υπηρεσίες στήριξης στις οποίες μπορεί να αποταθεί (Παράρτημα ΙΙ). Ο/Η λειτουργός ευημερίας θα διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή των 8 μέτρων του Οδηγού καθώς θα βρίσκεται σε επικοινωνία με υποστηρικτικά κέντρα, υπεύθυνο λειτουργό ΚΟΑ και θα διασφαλίζει ότι οι απόψεις των αθλητών/ριών και συμμετεχόντων στην ομοσπονδία/σωματείο λαμβάνονται υπόψη στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

4 Εκπαίδευση και επιμόρφωση

Χρειάζεται να υποστηρίζεται από μια ολιστική προσέγγιση. Οι εκπαιδεύσεις/επιμορφώσεις να είναι υποχρεωτικές για όλους (επαγγελματίες και εθελοντές ενήλικες στον αθλητισμό, παιδιά) και να επαναλαμβάνονται κάθε 2-3 χρόνια, σε συνεννόηση με τον ΚΟΑ. Μπορούν να καλύπτουν θεματικές όπως: α) προστασία και ευημερία παιδιών και ενηλίκων στον αθλητισμό, β) αναγνώριση περιστατικών σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών στον αθλητισμό και διαχείριση επιβλαβών συμπεριφορών/ έμφυλη βία στον αθλητισμό και γ) εκπαίδευση σε θέματα κοινωνικού φύλου και καταπολέμησης έμφυλων στερεοτύπων στον αθλητισμό. Κάθε ομοσπονδία μπορεί, σε συνεργασία με τον ΚΟΑ και οργανισμούς όπως μη κυβερνητικές οργανώσεις/ειδικούς και κρατικές υπηρεσίες (βλ. βήμα/μέτρο 7ο), να ετοιμάσει ενημερωτικό υλικό το οποίο θα καλύπτει πληροφορίες για την ευημερία στον αθλητισμό προσαρμοσμένο σε παιδιά και ενήλικες (Παράρτημα ΙΙΙ).

5 Κώδικες δεοντολογίας και ηθικής συμπεριφοράς

Ανάλογα με το άθλημα, μπορούν είτε να υπάρξουν κοινές κατευθυντήριες γραμμές ηθικής που αφορούν όλα τα άτομα που σχετίζονται με τον εκάστοτε αθλητικό οργανισμό ή μπορεί να διαμορφωθούν ξεχωριστοί κώδικες δεοντολογίας για τους γονείς, το προσωπικό/εθελοντές, και για τους αθλητές/ριες¹. Οι κώδικες δεοντολογίας για τους προπονητές/ριες φαίνεται να είναι αυτοί που έχουν προτεραιότητα, ως ένα μέτρο πρόληψης.

6 Διαδικασίες πρόσληψης

Κάθε οργανισμός χρειάζεται να καθορίσει ξεκάθαρα κριτήρια ώστε οι διαδικασίες πρόσληψης επαγγελματιών, καθώς και η επιλογή εθελοντών/τριών να επιτυγχάνεται με διαφάνεια. Για σκοπούς πρόσληψης προϋπόθεση πριν από κάθε επιλογή, κυρίως των ατόμων που θα έχουν υπό την ευθύνη τους παιδιά - κάτω των 18 χρόνων - είναι η προσκόμιση, προς τον υπεύθυνο αθλητικό φορέα, πιστοποιητικού λευκού ποινικού μητρώου καθώς και πιστοποιητικού που να απορρέει από τη Νομοθεσία του 2014 για την πρόληψη και αντιμετώπιση της σεξουαλικής κακοποίησης (η προϋπόθεση αυτή συμπεριλαμβάνεται σε σχετικά κείμενα του ΚΟΑ - απόρροια των Υποχρεώσεων ΚΟΑ που διατυπώνονται στην Εθνική Στρατηγική για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Σεξουαλικής Κακοποίησης και Εκμετάλλευσης παιδιών 2016-2019). Στην περίπτωση της πρόσληψης επαγγελματιών (π.χ. προπονητές/ριες) η προσκόμιση απαραίτητων πτυχίων θεωρείται δεδομένη.

¹ Αξιοποίηση υφιστάμενου κώδικα ηθικής συμπεριφοράς που είναι αναρτημένος στην ιστοσελίδα του ΚΟΑ.

7 Διαμόρφωση συνεργασιών

Ο ΚΟΑ προωθεί και ενθαρρύνει κάθε ομοσπονδία να προχωρήσει σε διαμόρφωση συνεργασιών με υπηρεσίες, επιτροπές και οργανισμούς, κυβερνητικούς και μη, εντός Κύπρου (π.χ. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας [ΥΠΠΑΝ], ΚΣΟΠ, ΗΦC) και εκτός (π.χ. The Child Protection in Sport Unit [the CPSU], Enlarged Partial Agreement in Sport (EPAS)- Council of Europe) που σχετίζονται με θέματα που άπτονται της ευημερίας με στόχο την καθοδήγηση, προγραμματισμό επιμορφώσεων, ενημερωτικών συναντήσεων, ανταλλαγή/μοίρασμα πρακτικών και εισηγήσεων.

8 Αξιολόγηση – Παρακολούθηση

Το Σχέδιο Δράσης κάθε ομοσπονδίας θα πρέπει να παρακολουθείται ως προς την υλοποίησή του (π.χ. να τηρούνται μηχανισμοί καταγραφής για σκοπούς αξιολόγησης). Ως καλή πρακτική προτείνεται η συμπερίληψη χρονοδιαγραμμάτων για εφαρμογή των 8 μέτρων με στόχο την αποτελεσματικότερη διεκπεραίωση και διάχυσή τους. Τα μέτρα προστασίας και ευημερίας των αθλητών/ριών και όλων των συμμετεχόντων στον αθλητισμό χρειάζεται να αναθεωρούνται και να επικαιροποιούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, ανάλογα με τις διαφοροποιήσεις και ενδεχόμενες ρυθμίσεις της ομοσπονδίας και/ή της πολιτικής ΚΟΑ.

Παράρτημα 1

Χρήσιμοι ορισμοί - περιγραφές

Στην Κύπρο οι ορισμοί που υιοθετούνται για μορφές βίας, όπως για παράδειγμα η σεξουαλική κακοποίηση και η σεξουαλική παρενόχληση βασίζονται στην Κυπριακή νομοθεσία και κάποιοι είναι συνυφασμένοι με Ευρωπαϊκές και διεθνείς συμβάσεις. Ωστόσο είναι σημαντικό η γλώσσα και οι ορολογίες που χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν και να εξηγήσουν ανεπιθύμητες ή ακατάλληλες συμπεριφορές και βιώματα, να καθορίζονται με βάση υποκειμενικά κριτήρια - όπως η κουλτούρα, η χώρα, η εποχή, η περιοχή, η κοινωνική τάξη, το επάγγελμα, η καταγωγή, το φύλο και η ηλικία. Για υιοθέτηση κοινής συνισταμένης και αποφυγή δημιουργίας ασάφειας πιο κάτω διατυπώνονται σχετικοί ορισμοί:

Ευημερία αθλητών/ριών (Athlete Welfare)

Το πλαίσιο που καλύπτει ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών και ψυχολογικών ζητημάτων στον αθλητισμό π.χ. έμφυλη βία, κακοποίηση, παρενόχληση, ψυχική υγεία, ομοφοβία/σεξουαλική ταυτότητα, θέματα φύλου στον αθλητισμό.

Ευημερία παιδιών - αθλητών/ριών

Το συνολικό σύστημα πρόληψης από κινδύνους, προστασίας του παιδιού, ασφάλειας, κοινωνικών και εκπαιδευτικών υπηρεσιών τις οποίες όλα τα παιδιά δικαιούνται βάσει των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους.

Παιδί

Κάθε άτομο ηλικίας κάτω των 18 ετών

Έμφυλη Βία

“Η βία που στρέφεται εναντίον ενός ατόμου εξαιτίας του φύλου αυτού του ατόμου (συμπεριλαμβανομένης της ταυτότητας/έκφρασης φύλου) ή η βία που επηρεάζει τα άτομα ενός συγκεκριμένου φύλου δυσανάλογα. Η σεξουαλική βία (συμπεριλαμβανομένου του βιασμού, σεξουαλικής επίθεσης, κακοποίησης και παρενόχλησης) αποτελούν μορφές έμφυλης βίας” (σελ. 47, Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014) “Gender equality in sport. Proposal for strategic actions 2014-2020).

Μορφές κακοποίησης και παρενόχλησης στον αθλητισμό:

(Ακολουθεί αναλυτικότερα περιγραφή στα αγγλικά)

Πίνακας 2

ΣΩΜΑΤΙΚΗ	ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ	ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ	ΠΑΡΑΜΕΛΗΣΗ
Υπερβολική/Εντατική προπόνηση	Λεκτικά σχόλια	Υπερβολική πίεση	Παράλειψη παροχής κατάλληλης φροντίδας και προσοχής
Ανεπαρκής ανάπαυση	Καταχρηστική σωματική επαφή	Λεκτική βία	Σκόπιμη αμέλεια
Ακατάλληλες δίαιτες	Αναγκαστική σωματική επαφή	Σωματική κακοποίηση	Απομόνωση
Βία μεταξύ αθλητών			
“Καψόνι”			
Ντόπιγκ			

Προσαρμογή από David, P. (2005). Human rights in youth sport: A critical review of children's rights in competitive sports p56. London: Routledge.

Σωματική κακοποίηση

“Non-accidental trauma or physical injury caused by punching, beating, kicking, biting, burning or otherwise harming an athlete. This could include forced or mandated inappropriate physical activity (eg, age-inappropriate or physique-inappropriate training loads; when injured or in pain); forced alcohol consumption; or systematic doping practices.”

Ψυχολογική κακοποίηση

“A pattern of deliberate, prolonged, repeated non-contact behaviours within a power differentiated relationship. This form of abuse is at the core of all other forms. Some definitions refer to emotional or psychological abuse interchangeably. In this document [Mountjoy et al., 2016], we refer to psychological abuse in recognition that the psyche consists of more than emotions. It also consists of cognitions, values and beliefs about oneself, and the world. The behaviours that constitute psychological abuse target a person's inner life in all its profound scope.”

Σεξουαλική παρενόχληση

“Any unwanted and unwelcome conduct of a sexual nature, whether verbal, non-verbal or physical.”

Σεξουαλική κακοποίηση

“Any conduct of a sexual nature, whether non-contact, contact or penetrative, where consent is coerced/manipulated or is not or cannot be given”.

Παραμέληση

“The failure of parents or care givers to meet a child's physical and emotional needs or failure to protect a child from exposure to danger. This definition equally applies to coaches and athlete entourages (Mountjoy et al., 2016 – Ορισμοί με βάση τη ΔΟΕ- Διεθνής Ολυμπιακή Επιτροπή)

Υπηρεσίες Στήριξης

1. ΦΩΝΗ

Εθνική Συμβουλευτική Επιτροπή αρμόδια για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Εθνικής Στρατηγικής για τη πρόληψη και καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης κατά των παιδιών: <http://www.foni.org.cy/> *

Τηλεφωνική Γραμμή Βοήθειας: +357 22103234

2. Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού

<https://www.familyplanning.org.cy/>

3. Hope for Children Policy Center (HFC)

<https://www.uncrcpc.org/>

4. Κυπριακός Οργανισμός Αθλητισμού (ΚΟΑ)

<https://cyprussports.org/gr/>

5. Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας - ΥΠΠΑΝ

<http://enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/ypp6797b>

*ΦΩΝΗ: Τηλεφωνική Γραμμή Βοήθειας: +357 22103234

Ενημερωτικό κείμενο για αξιοποίηση από ομοσπονδίες

Ποιο είναι το πρόβλημα που εντοπίζεται στον αθλητικό χώρο;

Ο αθλητισμός αποτελεί ένα μέσο ενδοπροσωπικής και διαπροσωπικής ανάπτυξης και ενδυνάμωσης για παιδιά και ενήλικες καθώς η συμμετοχή σε αυτόν καλλιεργεί τη σωματική, κοινωνική και ψυχοσυναισθηματική υγεία (Biddle et al., 2004; Gould and Carson, 2008). Ως εκ τούτου κάθε άτομο, ανεξαρτήτως φύλου, ηλικίας, εθνικής καταγωγής, σεξουαλικού προσανατολισμού, αναπηρίας, θρησκείας και κουλτούρας έχει το δικαίωμα να συμμετέχει στον αθλητισμό, σε ένα περιβάλλον που να είναι δίκαιο, αξιοπρεπές και ασφαλές, όπως επίσης και ευνοϊκό για τη μέγιστη απόδοση στο προτιμώμενο άθλημα.

Όστόσο μελέτες έχουν αναδείξει ότι άτομα που συμμετέχουν στον αθλητισμό μπορούν να βιώσουν αρνητικές εμπειρίες όπως: ψυχολογική, σωματική, σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση καθώς και παραμέληση (Mountjoy et al., 2016). Στο σύνολό τους τέτοιες εμπειρίες συνδέονται με συμπεριφορές ανεπιθύμητες, ενοχλητικές, υβριστικές, προσβλητικές ή αναγκαστικές. Τα βιώματα αυτά μπορούν να επιφέρουν αρνητικές συνέπειες για το άτομο οδηγώντας στην πρόωρη εγκατάλειψη σε ψυχοσυναισθηματικά και κοινωνικά προβλήματα (Brackenridge, Kay, Rhind, 2012). Για παράδειγμα αθλητές και αθλήτριες μπορεί να παρουσιάσουν διατροφικές διαταραχές, χαμηλή αυτοεκτίμηση, απομόνωση και/ή περιθωριοποίηση, υπερβολικό άγχος ακόμη και κατάθλιψη και αυτοτραυματισμό (ΔΟΕ, 2005). Στις περιπτώσεις παιδιών-αθλητών που λαμβάνουν χρηματικές απολαβές οι συνέπειες μπορεί να έχουν οικονομικές διαστάσεις λόγω μιας ενδεχόμενης απόφασης για τερματισμό οποιασδήποτε χορηγίας ως αποτέλεσμα προσωρινής ή και μόνιμης εγκατάλειψης του αθλήματος (Brackenridge, 2001; David, 2005; Coakley; 2009). Ταυτόχρονα οι συνέπειες για ένα οργανισμό/σωματείο είναι εξίσου αρνητικές καθώς πολύτιμοι αθλητές και αθλήτριες οδηγούνται σε εγκατάλειψη του αθλήματός τους, αμαυρώνεται η φήμη του οργανισμού, μειώνονται οι χορηγίες και γενικά κλονίζεται η εμπιστοσύνη που υπήρχε τόσο από γονείς όσο και από τους φιλάθλους (Brackenridge, 2001).

Τα αρνητικά βιώματα στον αθλητισμό παρέμεναν για χρόνια ένα θέμα taboo επειδή παραδοσιακά η ενασχόληση με την αθλητική δραστηριότητα είναι συνυφασμένη με θετικές ερμηνείες. Όστόσο τα αποτελέσματα ερευνών (Brackenridge, 2001; Gervis & Dunn, 2004; Hartill 2009; 2013; Alexander et al. 2011) καθώς και η προβολή από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ) οδήγησαν σταδιακά στην αλλαγή της στάσης των αθλητικών φορέων, αναγνωρίζοντας κυρίως το πρόβλημα, τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο και καθιστώντας αναγκαία τη λήψη μέτρων.

Οι μορφές της βίας που εκδηλώνονται στον αθλητισμό δεν αλληλοαποκλείονται, αλλά είναι μορφές που επικαλύπτονται. Η ψυχολογική, σωματική, σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση καθώς και η παραμέληση μπορούν να εκδηλωθούν στη σχέση μεταξύ προπονητών/ριών-αθλητών/ριών, μεταξύ αθλητών/ριών αλλά και μεταξύ αθλητή/ριας και άλλου εθελοντή/ριας ή επαγγελματία στον αθλητισμό (διοικητικοί, επιστημονικοί και ιατρικό προσωπικό). Τα θύματα μορφών βίας και παρενόχλησης στον αθλητισμό αφορούν τόσο γυναίκες όσο και άνδρες, άτομα ΛΟΑΤΚΙ, παιδιά (αγόρια και κορίτσια) καθώς και άτομα με αναπηρίες. Οι μορφές βίας μπορούν να εκδηλωθούν σε οποιοδήποτε άθλημα ή δραστηριότητα είτε σε ερασιτεχνικό είτε σε ανταγωνιστικό επίπεδο.

Γιατί η έμφυλη βία, παρενόχληση και κακοποίηση συμβαίνει στον αθλητισμό;

Όπως διαπιστώνεται σε διάφορα κοινωνικά περιβάλλοντα π.χ. σχολείο, οικογένεια έτσι και στον αθλητισμό τα παιδιά και κυρίως οι ενήλικες, οι οποίοι τις περισσότερες φορές παρατηρείται ότι ανήκουν σε «ευάλωτες» ομάδες, μπορούν να βιώσουν συμπεριφορές οι οποίες δεν είναι συνυφασμένες με τις αρχές που ορίζονται από τους κώδικες ηθικής των οργανισμών και του πνεύματος του fair play. Όπως έχει αναφερθεί προηγουμένως το φάσμα των εμπειριών ψυχολογικής, σωματικής και σεξουαλικής φύσεως καθώς και της παραμέλησης είναι μεγάλο και ποικίλει ως προς την ένταση, τη σοβαρότητα και τη συχνότητα. Πιο συγκεκριμένα παραδείγματα «φτωχών/αρνητικών» πρακτικών περιλαμβάνουν το να πιέζει ένας/μία προπονητής/ρια ένα παιδί-αθλητή/ρια να συμμετέχει σε αγώνες ενώ είναι τραυματισμένος/η, το να χρησιμοποιεί ένας προπονητής/ρια ή αθλητής/ρια υβριστικό λεξιλόγιο απέναντι σε διαιτητή ή συνάδελφο/ συναθλητή/ριά του/της, το να μην υπάρχει παροχή πρώτων βοηθειών από ειδικούς, καθώς και όταν διεξάγονται αγώνες ενώ οι καιρικές συνθήκες δεν το επιτρέπουν. Ο εκφοβισμός στον αθλητισμό αποτελεί άλλη μια αρνητική εμπειρία π.χ. όταν ένα αθλητής/ρια κοροϊδεύει επανειλημμένα ένα/μία άλλο/η αθλητή/ρια είτε για τις ικανότητες του/της είτε λόγω φύλου. Τέτοιες συμπεριφορές γίνονται πιο ανησυχητικές όταν εκτυλίσσονται στην παρουσία προπονητών/ριών ή διαιτητών χωρίς να ακολουθεί παρατήρηση ή «μηδενική ανοχή» απέναντι σε αυτές τις συμπεριφορές.

Όταν ένα άτομο ή ομάδα ατόμων προκαλέσουν σωματικής, ψυχολογικής ή σεξουαλικής μορφής βλάβη/ζημιά ή παραμέληση τότε αυτό συνιστά κακοποίηση. Η κακοποίηση δεν προκαλείται τυχαία, δεν είναι δηλαδή αποτέλεσμα ατυχήματος, προκαλείται συνειδητά και γίνεται κατάχρηση της θέσης εξουσίας και της σχέσης εμπιστοσύνης που διαμορφώνεται μεταξύ θύματος και θύτη. Στον αθλητισμό έχει παρατηρηθεί ότι η κακοποίηση προκαλείται τόσο από ενήλικες, άνδρες και γυναίκες (π.χ. προπονητές/τριες, άτομα δηλαδή που βρίσκονται σε θέση εξουσίας και έχουν αναπτύξει μια στενή σχεδόν πατρική ή μητρική σχέση με τους αθλητές/ριές τους η οποία υπερβαίνει τα αναμενόμενα επαγγελματικά πλαίσια που ισχύουν σε άλλα περιβάλλοντα) αλλά και μεταξύ αθλητών/ριών. Επομένως όπως αναφέρεται σε ερευνητικές μελέτες οι διάφορες μορφές βίας εκδηλώνονται σε όλους τους κοινωνικούς χώρους συμπεριλαμβανομένου και του αθλητισμού (David, 2005, βλ. Παράρτημα Ι -Πίνακας 2).

Με ποιο τρόπο η υφιστάμενη αθλητική κουλτούρα/νοοτροπία μπορεί να συμβάλει στη εκδήλωση βίας;

Σύμφωνα με τις επιστήμες της αθλητικής κοινωνιολογίας και κοινωνικής αθλητικής ψυχολογίας διάφορα αθλήματα (π.χ. ποδόσφαιρο, μπάσκετ, στίβος κλπ) έχουν αναπτύξει ιστορικά μία κουλτούρα η οποία είναι συνυφασμένη με την έντονη παρουσία στερεοτύπων και διακρίσεων με βάση το κοινωνικό φύλο, την πατριαρχική κουλτούρα, το ανταγωνιστικό κλίμα καθώς και την έντονη επικέντρωση στο σώμα - την μηχανιστική αντίληψη του σώματος (Coakley, 2009; Messner, 2011). Η κουλτούρα αυτή μπορεί να «επιτρέψει» την εκδήλωση συμπεριφορών οι οποίες δεν θα ήταν αποδεχτές σε άλλα πλαίσια (π.χ. σχολείο). Αυτές οι συμπεριφορές θεωρούνται παραδοσιακά «φυσιολογικές» επομένως και αναμενόμενες στον χώρο του αθλητισμού.

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του αθλητισμού δημιουργούν ένα κλίμα αποδοχής και ανοχής, από μέρους των αθλητών/ριών και άλλων συμμετεχόντων στον αθλητισμό από ανάγκη να ανταποκριθούν στις προσδοκίες του αθλήματός τους και των γύρω τους. Η κουλτούρα αυτή είναι κυρίαρχη σε πολλά αθλήματα επιδρώντας καταλυτικά στη διαμόρφωση και αναπαραγωγή τέτοιων συμπεριφορών.

Κατά συνέπεια, σημαντική αφετηρία στην αντιμετώπιση της βίας στον αθλητισμό αποτελεί η αναγνώριση ότι συγκεκριμένες δομές και παραδοσιακές πρακτικές που διαμορφώνουν το εκάστοτε άθλημα, μπορούν να αποτελέσουν συνθήκες ευνοϊκές για κατάχρηση εξουσίας και διάβρωση των σχέσεων εμπιστοσύνης που αναπτύσσονται (Mountjoy, 2016). Επομένως χρειάζεται ξεκάθαρη εφαρμογή κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τους ρόλους και τις ευθύνες των συμμετεχόντων στον κυπριακό αθλητισμό, με σκοπό τη διαμόρφωση κουλτούρας η οποία θέτει σαν προτεραιότητα την προστασία και ευημερία οδηγώντας, κατά συνέπεια, στη μεγιστοποίηση της αθλητικής απόδοσης.

Χρήσιμες πηγές - Βιβλιογραφία

- Alexander, K., Stafford, A., & Lewis, R. (2011). The experiences of children participating in organised sport in the UK. United Kingdom: The University of Edinburgh/NSPCC.
- Auweele, Y. V. (2010). Challenging modern sports' moral deficit; towards fair trade, corporate social responsibility and good governance in sport. *Journal of Community and Health Sciences*, 5(2), 1-9.
- Biddle, S. J. H., Gorley, T., & Stensel, D.J. (2004). Health-Enhancing Physical Activity and Sedentary Behavior in Children and Adolescents. *Journal of Sport Sciences*, 22:679–701.
- Brackenridge, C. H. (2001). *Spoilsports: Understanding and preventing sexual exploitation in sport*. London: Routledge.
- Brackenridge, C.H., Fasting, K., Kirby, S., & Leahy, T. (2010). *Protecting Children from Violence in Sport: A review with a focus on industrialized countries*. Florence, Italy: UNICEF Innocenti Research Centre. Retrieved June 17, 2014 from http://www.unicef-irc.org/publications/pdf/violence_in_sport.pdf.
- Brackenridge, C. H., & Rhind, D. (2010). *Elite Child Athlete Welfare: International Perspectives*. London: Brunel University Press.
- Brackenridge, C., Kay T., & Rhind., D (2012). *Sport, Children's Rights and Violence Prevention: A Sourcebook on Global Issues and Local Programmes*. London: Brunel University Press.
- Chalip, L. (2006). Toward a distinctive sport management discipline *Journal of Sport Management*, 20(1), 1-22.
- Chroni, S., Fasting, K., Harthill, M. J., Knorre, N., Martín Harcajo, M., Papaefstathiou, M., Rhind, D., Rulofs, B., Toftegaard Stöckel, J., Vertommen, T. & Zurc, J. (2012) *Prevention of sexual and gender harassment and abuse in sports: Initiatives in Europe and beyond*. Frankfurt, Germany: Deutsche Sportjugend im Deutschen Olympischen Sport- bund e.V.
- Chroni, S., & Papaefstathiou M. (2015). Safeguarding and Child Protection in Sport in Two Southern European Countries. In M. Lang & M. Hartill (Eds.), *Safeguarding, Child Protection and Abuse in Sport* (pp. 58-67). Oxon: Routledge.
- Coakley, J. (2009). *Sports in society: Issues and controversies*. New York: McGraw- Hill
- David, P. (2005). *Human rights in youth sport: A critical review of children's rights in competitive sports*. London: Routledge.
- European Commission (2014). *Gender equality in sport. Proposal for strategic actions 2014-2020*. Last accessed on 14 November 2017 at http://ec.europa.eu/sport/events/2013/documents/20131203-gender/final-proposal-1802_en.pdf.
- European Commission. (2007). *White paper on sport*. Retrieved on July 1, 2014, from European Commission Web site: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0391&from=EN>.
- European Union [EU]. (2007). *Treaty of Lisbon*. Retrieved on 22 July, 2014, from EU Book shop Web site: <http://bookshop.europa.eu/en/official-journal-of-the-european-union-c-306-17.12.2007-pbFX-AC07306/?CatalogCategoryID=ARsKABstzvAAAAEj0JEY4e5L>.

-
- Gervis, M., & Dunn, N. (2004). The emotional abuse of elite child athletes by their coaches. *Child Abuse Review*, 13, 215-223.
- Gould, D., & Carson, S. (2008). Life skills development through sport: current status and future directions. *International Review of Sport & Exercise Psychology*, 1(1): 58-78.
- Hartill, M. (2009). The sexual abuse of boys in organized male sports. *Men and Masculinities*, 12(2), 225-249.
- Hartill, M. (2013). Concealment of child sexual abuse in sports. *Quest*, 65(2), 241-254.
- International Olympic Committee [IOC]. (2009). Olympic Movement Medical Code. Retrieved in 10 November 2010, from the IOC Web site: http://www.olympic.org/PageFiles/61597/Olympic_Movement_Medical_Code_eng.pdf.
- International Olympic Committee [IOC]. (2008). Basic Universal Principles of Good Governance of the Olympic and Sports Movement. Retrieved in November 15, 2017 from: http://www.s4gg.eu/docs/Basic_Universal_Principles_of_Good_Governance.pdf.
- International Olympic Committee [IOC]. (2007). IOC Adopts Consensus Statement on 'Sexual Harassment & Abuse in Sport'. Retrieved in June 17, 2014 from: http://www.olympic.org/assets/import-ednews/documents/en_report_1125.pdf.
- International Olympic Committee [IOC]. (2005). IOC Consensus Statement on Training the Elite Child Athlete. Retrieved in June 17, 2014 from: http://www.olympic.org/Documents/Reports/EN/en_report_1016.pdf.
- Kerr, G. A., & Stirling, A. E. (2008). Child Protection in Sport: Implications of an Athlete-Centered Philosophy *Quest* 60(2), 307-323.
- Mergaert, L. Arnaut, C., Vertommen, T and Lang, M. (2016). Study on gender-based violence in sport. Final Report. Belgium. Yellow Window.
- Messner, M. (2011). Gender ideologies, youth sports, and the production of soft essentialism. *Sociology of Sport Journal*, 28(2), 151-170.
- Mountjoy et al. (2016). The IOC Consensus Statement: harassment and abuse (non-accidental violence) in sport. *British Journal of Sports Medicine*. Last assessed 15 November 2017: <http://bjsm.bmj.com/content/early/2016/04/26/bjsports-2016-096121#ref-24>.
- Papaefstathiou, M. (2015). 'It's not what you see, it's how it feels': Touch in the tactile context of Cypriot track and field sport, in Piper, H. (ed) *Touch in Sports Coaching and Physical Education: Fear, Risk, and Moral Panic*, (pp. 85-101), London, Routledge.
- UNICEF UK (2016). International Safeguards for Children in Sport. Retrieved in November 15, 2017 from: <https://www.sportanddev.org/sites/default/files/downloads/international-safeguards-for-children-in-sport-version-to-view-online.pdf>.
- Χρόνη, Σ. (2014). Πρόταση για εκπαίδευση στην πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου της σεξουαλικής βίας στον αθλητισμό στην Ελλάδα. University College, Norway.

*Τη συγγραφή του Οδηγού έχει αναλάβει η Μαρία Παπαευσταθίου, μέλος της Επιτροπής ΚΟΑ «Ισότητα των Φύλων στον Αθλητισμό». Η συγγραφή έχει ολοκληρωθεί τον Αύγουστο του 2019 επι θετικής της Επιτροπής ΚΟΑ «Ισότητα των Φύλων στον Αθλητισμό» (2019 - 2022) και έχει εγκριθεί από το Δ.Σ. ΚΟΑ τον Νοέμβριο του 2019.

Σύσταση Επιτροπής

Πρόεδρος:	Καίτη Λουκαΐδου - Χατζήκυριακου (Αντιπρόεδρος Δ.Σ. ΚΟΑ)
Αντιπρόεδρος:	Κωστάκης Κουκκουλλής (Μέλος Δ.Σ. ΚΟΑ)
Μέλη:	Άννα - Φανή Ποιριάζη Σταύρος Μιχαλίδης Δρ. Μαρία Παπαευσταθίου Μαρία Επαμεινώνδα Ηρόδοτος Μιλτιάδους Δρ. Αντώνης Αλεξόπουλος Λουκρητία Χρυσοστόμου Νεκτάριος Αλεξάνδρου Χριστόφορος Παπαμιχαλόπουλος

Υπεύθυνη Λειτουργός Επιτροπής: Στέφανη Γουίλερ

www.cyprussports.org

Λεωφ. Μακάρειου Αθλητικού Κέντρου, 2400 Λευκωσία, Τ.Θ. 24804, 1304 Λευκωσία, Κύπρος, Τηλ. +357 22897231, Φαξ. +357 22 357720